

Oponentský posudek bakalářské práce

Valerie Martínková: Základy morálky. Kant a Freud

Vypracoval: Martin Vrabc, Ph.D.

Autorka ve své bakalářské práci srovnává Kantovo a Freudovo pojetí morálky, což je téma obtížné, ale zvládnutelné. První kapitola věnovaná Kantovi je zpracovaná nejlépe, je třeba ocenit především to, že základní kameny spletité Kantovy teorie autorka představuje přehledně a místy je schopna samostatných syntetických výkladů, které mají dostatečný odstup od původních kantovských formulací. Přesto bych k této kapitole měl několik otázek: 1) Text (s. 9) působí dojmem, jako by v rámci heteronomní vůle nemohl hrát žádnou roli rozum. Je tomu skutečně tak? 2) Z výkladu se zdá, jako by hypotetický imperativ byl čistě subjektivní (s. 13). V čem pak ale spočívá jeho nutnost a obecnost?

Druhá kapitola o Freudovi sice představuje všechny nejzákladnější momenty jeho koncepce, najdeme v ní už ale více nejasností a nedopracovanosti. Postrádám především podrobnější popis geneze Nadjá, které je základním tématem při srovnání s Kantem. Zcela chybí Freudův výklad geneze a zdůvodnění nejjobecnějších morálních norem, které vypadají v mnoha kulturách podobně. Mohla by autorka při obhajobě vysvětlit kryptické věty „Vztah [Nadjá] k ‚Já‘ se neomezuje jen na to, že nabádá napodobovat rodičovskou roli, ale zároveň zahrnuje i zákaz napodobování jejich chování.“ (s. 22 n.) a „Vznik ‚Nadjá‘ je výsledek dlouhé dětské bezmocnosti a závislosti a oidipovském komplexu.“ (s. 23)? Skutečně je podle Freuda i u zvířat možno rozlišovat „Ono“ a „Já“ (s. 23 – snad jsem větu správně pochopil, je nejasné, co přesně se míní oněmi „dvěma komponentami“)?

Samotné srovnání Kantovy a Freudovy koncepce se věnuje hlavně rozdílům (s. 25–27) a má formu jednoho odstavce o Kantovi, jednoho o Freudovi, dalšího o Kantovi atd. Nejsem si ovšem jistý, zda toto střídání „levá-pravá-levá-pravá“ je postupem vpřed, a nikoli spíše přešlapováním na místě. Neopakuje autorka vlastně do jisté míry pořád totéž? V souvislosti se stěžejní rolí rodičů a výchovy u Freuda je škoda, že se autorka nevěnovala Kantovým textům o morální výchově a morálních vzorech, umožnilo by jí to nuancovanější srovnání.

Celkově řečeno má práce logicky uspořádanou a slibnou kostru, zůstává ale příliš často právě jen u této základní kostry, aniž by se pouštěla do nějakých hlubších výkladů jak Kanta, tak Freuda. V důsledku toho pak autorka nemá k dispozici dostatečně nosný materiál, s nímž by se dalo provést nějaké plodnější srovnání. Na druhou stranu je nutné uznat, že autorka osvědčila své porozumění Kantově i Freudově teorii a určité zajímavé aspekty pro srovnání našla, svůj cíl tak do značné míry splnila.

Co se týče formální stránky práce, tak je na slušné úrovni, jakkoli některé věty na sebe tematicky nenasazují (např. s. 11 první odstavec či s. 22 dole), citát místy příliš nesouvisí s okolním textem (např. s. 11 a 12), občas není jasné, k čemu se dané zájmeno vztahuje, místy se objevují chyby v interpunkci nebo první poznámka pod čarou zní „Tamtéž, s. 110“. Práce je poměrně krátká (31 stran téměř odpovídajících normostraně) a pracuje s minimem sekundární literatury.

Vzhledem k tomu, že práce má své limity, ale jejího základního cíle bylo dosaženo, navrhuji ji hodnotit známkou **velmi dobře**.

Na Ryníčku 24. 08. 2024

Martin Vrabec, Ph.D.